

موقعیت شاخص‌های اقتصاد ایران و جهان
۵. نابرابری

نام دفتر: مطالعات اقتصادی

شماره مسلسل: ۲۲۰۱۲۸۲۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۱۱/۲۹

موقعیت ایران از بُعد ضریب جینی به عنوان شاخص نابرابری توزیع درآمد

یکی از شاخص‌های مهم توزیع درآمد، ضریب جینی یا ضریب تمرکز در منحنی لورنز است. این ضریب بین دو حد (صفر) و (صد) قرار می‌گیرد. چنانچه ضریب جینی برای توزیعی که به وسیله منحنی لورنز نشان داده شده، مساوی صفر باشد، مفهوم آن این است که خط واقعی توزیع درآمدها روی خط تساوی کامل ۴۵ درجه (نسبت به دو محور OX و OY) منطبق است.

اما چنانچه ضریب مزبور برابر (صد) باشد، معنای آن این است که در جامعه مورد بررسی، نابرابری کامل در توزیع درآمدها وجود دارد و تمام درآمد تنها به یک نفر تعلق دارد. لازم به ذکر است که ضریب جینی دارای محدودیت‌هایی است که باید با توجه به آن محدودیت‌ها این شاخص مورد نظر قرار گیرد. در مجموع ارقام بالاتر برای ضریب جینی به مفهوم بدتر بودن وضعیت از نظر نابرابری توزیع درآمد است.

جدول ذیل رتبه‌بندی ضریب جینی کشورهای منطقه را نشان می‌دهد.

جدول رتبه‌بندی کشورهای منطقه از بُعد شاخص ضریب جینی در سال ۲۰۱۱^۱

رتبه	ضریب جینی	کشور
۱	۰/۲۹۴	تاجیکستان
۲	۰/۳۰۹	ارمنستان
۳	۰/۳۰۹	قزاقستان
۴	۰/۳۲۱	مصر
۵	۰/۳۲۷	پاکستان
۶	۰/۳۳۴	قرقیزستان
۷	۰/۳۳۷	آذربایجان
۸	۰/۳۵۸	سوریه
۹	۰/۳۶۷	ازبکستان
۱۰	۰/۳۷۷	یمن
۱۱	۰/۳۸۳	ایران
۱۲	۰/۳۹۲	رژیم صهیونیستی
۱۳	۰/۳۹۷	ترکیه
۱۴	۰/۴۱۱	قطر
۱۵	۰/۴۱۳	گرجستان

Source: Human Development Report (2011).

<http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2011/>

مشاهدات جدول نشان می‌دهد، کشورهای تاجیکستان، ارمنستان و قزاقستان بهترین وضعیت را در بین کشورهای منطقه از

منظر شاخص ضریب جینی دارند. از طرفی کشورهای قطر و گرجستان در رتبه‌های پایانی قرار گرفته‌اند.

این در حالی است که ایران با ضریب جینی معادل ۰/۳۸۳ در رتبه ۱۱ قرار گرفته است. این نتایج در مقایسه با سال ۲۰۰۷

بهبود در جایگاه کشور را از لحاظ شاخص ضریب جینی نشان می‌دهد.^۲

۱. آخرین گزارش توسعه انسانی مربوط به سال ۲۰۱۱ است.

۲. در گزارش «موقعیت شاخص‌های اقتصاد کلان ایران و جهان» سال ۲۰۰۸، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جایگاه کشور از بُعد یکی از شاخص‌های نابرابری توزیع درآمد (ضریب جینی)، رتبه ۱۲ را به خود اختصاص داده بود.